

Innspill til kommuneplanens arealdel - bevar intakte strandmiljøer!

På grunn av Iddefjordens topografi, er det ikke mange strandområder langs fjorden. De fleste steder går bratte fjell rett i sjøen. Nær byen er det bare et lite område i Sauøysundet og ved Tyska/Hollenderen som ikke er bygget ned, og hvor strandsonen er noenlunde intakt. Det er en voksende forståelse blant vitenskapsfolk om at strender utgjør viktige funksjonelle overganger mellom økosystemer på land og økosystemer i sjøen. Her fanges og lagres partikler som sedimenteres, og strender utgjør en buffer mot ekstremvær og havnivå-heving. I strandsona brytes organisk materiale og giftstoffer fra forurensningskilder ned. Det skjer filtrering av vann og mineralisering og sirkulering av næringsstoffer. Strendene er viktige for å ta vare på biodiversitet og genetiske ressurser. Her lever en rekke viktige organismer som har betydning for å bidra til å forbedre vannkvaliteten i fjorden. Her er oppvekstområder for fisk og hekkeområder for fugl. Når stranda er borte, så kan den ikke fungere som et funksjonelt økosystem med kvalitetene beskrevet over.

For å ivareta de artene som trives i strandsonene, så må vi ha strender og helst et nettverk av strender hvor arter kan ha mulighet til å utveksle gener. Dette betyr i kommuneplansammenheng at vi må bevare de få strandområdene vi har langs fjorden i Halden kommune. Intakte økosystemer må bevares, og ødelagte områder må forsiktig restaureres og få mulighet til å utvikle seg i naturlig retning.

I 2018 gjennomførte NIVA en undersøkelse av miljøtilstanden i Tista og i Iddefjorden. Det ble påpekt at både i Tista og i Iddefjorden var det fare for at en ikke kunne oppnå god miljøtilstand innen 2021 på grunn av næringssalter og organisk belastning. Vi vet ikke hvordan situasjonen er nå, men det er ikke grunn til å tro at situasjonen er særlig endret. Det er grunn til å hevde at uten økologisk funksjonelle strandområder vil vi ha vanskelig for å oppnå miljømålet om god økologisk tilstand i fjorden.

Hva har så dette med strandområdet ved Tyska og Hollenderen å gjøre? Jo, dette strandområdet er viktig for å ivareta og forbedre vannkvaliteten i fjorden. Området påvirkes av vannet fra Tista og fra Remmenbekken/renseanlegget (på grunn av tidevannet og vind). Økosystemtjenestene området leverer i dag er verdifulle. En videre utvikling av området i «naturlig retning» uten inngrep og massebevegelser er en forutsetning for at dette skal fungere framover. Områdene langs fjorden må ikke endres og bygges ut.

Den rike løvskogen mellom Remmenbekken og Tyska har et rikt småfuglliv med flere varmekjære arter. Dette er en naturtype som er sjelden i vårt land, og de små områdene av denne typen er viktig å ta vare på.

Det er i den senere tid påvist at Tyska/Hollenderen representerer et av de mest besøkte naturområdene nær byen. Muligheten til å oppleve et rikt fugle- og planteliv i et så lett tilgjengelig område er av stor betydning for innbyggernes trivsel og helse. Områdets verdi som friluft-, tur- og opplevelsesområde kan lett økes ved noen enkle tiltak i det området som er mest påvirket av igjenfylling og veibygging.

Vi registrerer at rapporten kulturhistoriske landskap i Østfold er tatt med i lista over delutredninger i kommuneplanarbeidet, men det er ingen rapporter om biologisk mangfold som er omtalt. Vi vil gjøre oppmerksom på at en rapport om kunnskapsgrunnlaget for det biologiske mangfoldet i kommune ble levert i desember 2020 og burde vært med. Hvis dette var for seint i prosessen, så burde man tatt med arbeidet som ble gjort i 2010 på dette området for Halden kommune.

Nasjonale føringer og forventninger står omtalt i høringsutkastet. Der bør føringer som å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom bl.a. en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning operasjonaliseres i forhold til arealdelen av kommuneplanen.

Hva betyr dette for oss? På samme vis bør bærekraftsmålene også løftes fram og gis mening. Viktige i denne sammenhengen er 3,6,11,13,14 og 15.

I avsnittet om regionale føringer sies at «naturinngrep skal minimaliseres», og i den regionale kystsoneplanen (2014) uttales et mål for Østfoldkysten:

Østfoldkysten skal forvaltes gjennom bruk og vern i et bærekraftig perspektiv. Kysten skal nyttes som områder for opplevelse og reiseliv, friluftsliv, båtliv, fritidsboliger, helårsboliger, næring og transport, samtidig som kystens spesielle landskaps-, natur-, og kulturverdier bevares. Rekreasjonsverdier, naturverdier og kulturminneverdier skal forvaltes som en ressurs av nasjonal betydning, til beste for befolkningen i dag og i fremtiden. Disse hensynene skal tillegges avgjørende betydning i all forvaltning og planlegging.

Vi minner også om **planstrategien til Viken** hvor det står omtalt seks innsatsområder for bærekraftig utvikling, og blant dem, **miljø, økosystem og biologisk mangfold - i Viken**. Dette skal innebære å ta vare på marine ressurser og biologisk mangfold, forvalte våre naturressurser på en bærekraftig måte, ha god kunnskap om vår natur og vårt biologiske mangfold, og styrke vekst- og levetilstand for sårbare arter. Verdiskaping og næringsutvikling skal skje innenfor planetens tålegrenser, og vi skal ta vare på viktige kulturlandskap, landbruksområder, naturområder, leveområder for dyr og planter og friluftsområder i vår utvikling. Omdisponeringen av disse områdene skal kraftig reduseres. Alle skal ha tilgang på rent drikke- og badevann, og vi skal ha god miljøtilstand i vann, hav og vassdrag. **Nedbygging av strandsonen skal stoppes rundt Oslofjorden**. Alle skal sikres tilgang til sjø og vann, og allemannsretten holdes i hevd.

Vi håper nasjonale og regionale føringer blir omsatt i handling til det beste for det biologiske mangfoldet og til nytte for byens befolkning og framtidige generasjoner, og at dette gjenspeiles i arealdelen til kommuneplanen ved at de gjenværende strendene nær bykjerna sikres mot utbygging.

Roy Nordbakke og Marit Eriksen (biologer)